

Sambor och deras gemensamma hem

Regeringskansliet
Justitiedepartementet

I denna serie finns även broschyrerna:

- Arv
- Föräldrar och barn
- Offentlighetsprincipen

Gratis exemplar av broschyrerna kan beställas av Justitiedepartementet via telefon 08-405 10 00, eller via e-post ju.info.order@regeringskansliet.se. De finns också att ladda ner via regeringen.se/justitie.

Sambolagen

Sambolagen innehåller bestämmelser om delning av gemensam bostad och bohag när ett samboförhållande upphör. Lagen definierar begreppet sambor och anger när ett samboförhållande ska anses ha upphört.

Varför en sambolag?

Sambolagen ger ett minimiskydd åt den svagare parten när ett samboförhållande upphör. I lagen finns regler om delning av gemensam bostad och bohag då ett samboförhållande upplöses, om en sambos rätt att överta en bostad som inte ingår i delningen och om inskränkningar i rätten att förfoga över det gemensamma hemmet.

Samtidigt är det viktigt att känna till att det skydd som sambolagen ger är begränsat i förhållande till vad som gäller för gifta och registrerade partner (nedan gemensamt benämnt som gifta). Sambolagen gäller till exempel bara den gemensamma bostaden och det gemensamma bohaget.

Vilka räknas som sambor?

Med sambor avses två personer som bor tillsammans i ett parförhållande. Det spelar ingen roll om samborna är av motsatt kön eller av samma kön. För att räknas som sambo ska man uppfylla tre kriterier:

- Man ska bo tillsammans med sin partner stadigvarande. Det ska alltså vara fråga om en inte alltför kort förbindelse.
- Man ska bo tillsammans med sin partner i ett parförhållande. Det innebär att parterna ska bo tillsammans i ett förhållande där ett sexuellt samliv vanligen ingår.
- Man ska ha gemensamt hushåll med sin partner, vilket innebär att man delar på sysslor och utgifter.

Två syskon som bor tillsammans är alltså inte att anse som sambor.

För vem gäller sambolagen?

Sambolagen gäller bara sådana samboförhållanden där ingen av samborna är gift.

Sambor som vill hålla sina ekonomiska förhållanden helt isär, kan avtala att sambolagens bodelningsregler inte ska gälla i deras samboförhållande. Sambor kan också avtala om att viss egendom inte ska ingå i bodelningen. Avtalet ska vara skriftligt och undertecknas av samborna eller av de blivande samborna. Det ska inte registreras och behöver inte heller bevittnas.

Vilken egendom omfattar lagen?

Sambolagen gäller bara sambornas gemensamma bostad och deras gemensamma bohag. Med bostad menar lagen alla typer av permanentbostäder (villor, lägenheter) och den utrustning som normalt hör till hemmet såsom möbler och hushållsmaskiner. Eftersom lagen bara gäller bostad och bohag omfattar den inte annan egendom som till exempel banktillgångar, aktier, bilar och båtar. Den gäller inte heller sommarstugan. Sådana tillgångar faller utanför bodelningen och den sambo som äger egendomen behåller den efter en separation.

Vad gäller under samboförhållandet?

Huvudregeln är att vardera sambo under ett samboförhållande själv äger och sköter sin egendom och svarar för sina skulder. Liksom när det gäller gifta finns det vissa inskränkningar i en sambos möjligheter att förfoga över sin egendom. En sambo får inte utan den andre sambons samtycke sälja, ge bort, inteckna, pantsätta eller hyra ut deras gemensamma bostad. Inte heller får en sambo utan den andres samtycke sälja, ge bort eller pantsätta gemensamt bohag.

Om samborna bor på en fastighet, som den ena sambon har lagfart på eller innehar med tomträtt, kan de genom en anmälan till inskrivningsmyndigheten (tingsrätten) få antecknat att fastigheten är gemensam bostad för dem båda. En sådan anteckning kan vara en säkerhet för att den sambo som äger fastigheten inte säljer eller pantsätter denna utan den andre sambons samtycke.

När upphör ett samboförhållande?

Ett samboförhållande upphör om samborna eller någon av dem ingår äktenskap, om de flyttar isär eller om någon av dem dör.

Ett samboförhållande upphör också om en sambo ansöker om att tingsrätten ska utse en bodelningsförrättare eller ansöker om rätt att få bo kvar i en gemensam bostad som ingår i en bodelning. Samboförhållandet upphör också om en sambo väcker talan om att få överta en gemensam bostad som inte ingår i bodelningen.

Begäran om bodelning

När ett samboförhållande upphör ska bodelning ske om någon av parterna begär det. Upphör samboförhållandet genom att den ena sambon dör, är det bara den efterlevande sambon som får begära bodelning. Den avlidna sambons arvingar har inte rätt att göra en sådan begäran. Om ingen begär bodelning behåller var och en sin egendom.

Man ska göra en begäran om bodelning senast ett år efter det att samboförhållandet upphörde. Upphör samboförhållandet genom att en sambo dör eller dör en sambo inom ett år från det ett samboförhållande upphörde, ska man göra en begäran senast när bouppteckningen görs.

Bodelning

I en bodelning ingår sambornas gemensamma bostad och bohag, om egendomen har förvärvats för gemensam användning. Det spelar ingen roll vem som har betalat egen-

domen. Vad man dock måste tänka på är att sambolagens bodelningsregler inte gäller om den ena parten har flyttat in i den andres bostad, även om paret delat på amorteringar och andra kostnader. Men har en sådan bostad sålts och pengarna använts till en ny gemensam bostad, ska den nya bostaden dock ingå i bodelningen.

Före delningen gör man en avräkning för skulder. Vad som sedan återstår ska i princip delas lika mellan samborna. Den sambo som bäst behöver bostaden eller bohaget har, om det är skäligt, rätt att få egendomen. Om den andra sambon inte får annan egendom ur det gemensamma hemmet till samma värde, ska den sambo som övertar bostaden eller bohaget betala motsvarande belopp i pengar.

Undantag

Man kan göra undantag från hälftindelningen om den skulle vara oskälig, speciellt med hänsyn till hur länge förhållandet varat. I särskilda fall kan man jämka så att vardera parten helt enkelt behåller sin egendom.

Ett annat undantag från hälftindelningen är den så kallade lilla basbeloppsregeln. Den gäller bara vid den ena sambons

död och innebär att av den egendom som ingår i bodelningen ska den efterlevande sambon alltid – om egendomen räcker – få så mycket att det motsvarar två prisbasbelopp (93 000 kronor år 2019).

Övertagande av den andres bostad

En bostadsrätt eller hyresrätt, som man inte har skaffat för gemensam användning men ändå använt gemensamt, ingår visserligen inte i bodelningen. Däremot kan den sambo som bäst behöver bostaden få överta den från den andra sambon. Har samborna inte barn fordras det dock synnerliga skäl för att få ta över bostaden. Den som övertar bostaden ska betala full ersättning för bostadens värde. Samborna kan inte avtala bort denna rätt att överta bostaden. Övertagande kan bli aktuellt också om sambolagens bodelningsregler avtalats bort.

Senast ett år efter det att samboförhållandet upphörde måste den sambo som vill överta bostaden göra anspråk på det. Om den sambon lämnar bostaden, måste dock anspråket framställas senast tre månader därefter. Fristen på ett år gäller inte om den sambo som innehar bostaden dör och den efterlevande sambon bor kvar i bostaden.

Att tänka på som sambor

Barn

Till skillnad från vad som gäller för ett barn med gifta föräldrar måste faderskapet till ett barn vars föräldrar är ogifta fastställas särskilt. Detta gäller också för ogifta föräldrar som är sambor. Vid barnets födelse får modern vårdnaden om barnet. Föräldrarna kan dock genom en gemensam anmälan till skattemyndigheten eller till socialnämnden i samband med faderskapsbekräftelse få gemensam vårdnad genom en registrering.

Sambor får sedan 2018 adoptera barn under samma förutsättningar som gifta par. Det innebär att de kan adoptera gemensamt och att den ena sambon kan adoptera den andra sambons barn. Efter en adoption har samborna gemensamt vårdnaden om barnet.

Arv

Sambor har ingen automatisk rätt till arv efter varandra. För att sambor ska kunna ärva varandra måste de därför skriva testamente.

Underhåll

Sambor har inte någon underhållsskyldighet mot varandra ens efter ett mycket långvarigt förhållande.

Läs mer

Hela sambolagen, SFS 2003:376, hittar du på riksdagens webbplats www.riksdagen.se.

Sambor och deras gemensamma hem

Denna broschyr svarar kortfattat på följande frågor:

- Varför finns det en sambolag?
- Vilka räknas som sambor?
- För vem gäller sambolagen?
- Vilken egendom omfattas av sambolagen?
- När upphör ett samboförhållande?
- Hur går bodelning till?
- Finns det undantag?

Justitiedepartementet

Regeringskansliet

103 33 Stockholm

regeringen.se/justitie